

Toetrede

Liturgie van die Lig

Aansteek van die kerse

Woorddiens

Tema: Aanraking aan/deur God

Skriflesing 1: Johannes 12:1-11 (1953)

Skriflesing 2: Johannes 20:27-29 (1953)

Broodjies vir die pad

In the spring of 1509, just two years after a mapmaker coined the word “America” in honor of the explorer Amerigo Vespucci, a fellow Florentine named Buonarroti was beginning to work on one of the defining masterpieces of Western Civilization. His first name—Michelangelo—would also reverberate through the ages. And, like many of the early transatlantic voyages of discovery, his ceiling frescoes in Rome’s Sistine Chapel had gotten off to a terrible start.

He was working on the largest multi-figure compositions of the entire ceiling when the actual fresco plaster itself became infected by a kind of lime mold, which is like a great bloom of fungus,” says Andrew Graham-Dixon, chief art critic for London’s *Sunday Telegraph*. “So he had to chip the whole thing back to zero and start again. Eventually he sped up. He got better.”

However difficult the conditions—and even the challenge of painting at a height of 65 feet required considerable ingenuity, with scaffolds and platforms slotted into specially fashioned wall openings—by the time Michelangelo unveiled the work in 1512, he had succeeded in creating a transcendent work of genius, one which continues to inspire millions of pilgrims and tourists in Vatican City each year. The Sistine Chapel holds a central place in Christendom as the private chapel of the pope and the site of the papal enclave, where the College of Cardinals gathers to elect new popes. Thanks to Michelangelo, however, the chapel’s significance extends to all who have been inspired by the originality and power of his vision—both directly and indirectly, through its influence on subsequent artists and the iconography of world culture.

Graham-Dixon immersed himself in the paintings for some time and has now written a book for general readers, *Michelangelo and the Sistine Chapel* (Skyhorse Publishing), published to coincide with the work’s 500th anniversary. As he plumbed the details, he found more and more to admire and ponder.

Take *The Creation of Adam*, with its portrayal of God’s finger reaching to touch Adam’s —undoubtedly the most famous detail of all. It has been endlessly reproduced and copied; think, for instance, of the well-known poster for the movie *E.T.*

“Yet I found myself wondering, why did Michelangelo have God create Adam with a finger?” Graham-Dixon says. “In other representations, for example, if you look at Ghiberti’s doors in Florence, God raises up Adam with a gesture of his hand. And as I turned over various ideas and theories, I began to see it as the creation of the *education* of Adam, because that’s the symbolism of the finger. God *writes* on us with his finger, in certain traditions

of theology. In the Jewish tradition, that’s how he writes the tablets of the Ten Commandments for Moses—he sort of lasers them with his finger. The finger is the conduit through which God’s intelligence, his ideas and his morality seep into Man. And if you look at that painting very closely, you see that God isn’t actually looking at Adam, he’s looking at his own finger, as if to channel his own instructions and thoughts through that finger.”

Graham-Dixon’s book takes up several controversies and myths surrounding the Sistine Chapel, such as the notion that Michelangelo painted the vault of the chapel lying down on his back; this is how he was portrayed, for instance, in the 1965 Hollywood film *The Agony and the Ecstasy*, based on Irving Stone’s historical novel. In fact, Michelangelo painted standing up, Graham-Dixon says, but was forced to crane his neck at a horrible angle for nearly four years, causing him painful spasms, cramps and headaches. “My beard toward Heaven, I feel the back of my brain upon my neck,” he wrote in a comical poem for a friend. “My loins have penetrated to my paunch...I’m not in a good place, and I’m no painter.”

He meant that literally. The 34-year-old Michelangelo was renowned for such statues as *David* and the *Pietà*, and he regarded his Sistine Chapel commission from Pope Julius II with the utmost suspicion. In fact he believed that enemies and rivals had concocted the idea in order to see him fail on a grand scale. “Michelangelo felt that God chose him to be a sculptor,” says Graham-Dixon, “so to be asked to paint—he didn’t consider that as serious a vocation. What he’d wanted to do, what he’d spent years of his life preparing to do, had spent eight months in the mountains of Carrara with two men and a donkey getting ready to do, was to create this great monumental tomb for Julius II.” A much smaller tomb was completed many years later.

For five centuries, people have spoken of Michelangelo’s masterworks as if they were a superhuman achievement. Yet the modern, democratic temperament reflexively seeks out the human side of heroes and celebrities, to experience their struggles and fallibility at close hand. Graham-Dixon suggests that this hankering for kinship and connection is not likely to be satisfied by the paintings of the Sistine Chapel.

“I have to say it is kind of superhuman,” he says. “I find the Sistine Chapel quite a daunting work of art. It’s not very accommodating to human beings, in many ways. It presents the image of God as a dream to which we aspire. It describes the dream of oneness with God as one from which we’ve all been expelled, and we can only get back to it with a great deal of prayer and hard work. There’s a sense, as well, I think—it’s only a sort of feeling I have, I can’t really justify it—but I have the feeling that Michelangelo felt he was far, far above the multitude of ordinary people. And not just physically, up on his platform, but morally as well. There is, of course, a humanity in it, but it’s a very, very hard one, and it can’t easily be turned into a nice picture.”

Read more: <http://www.smithsonianmag.com/arts-culture/the-measure-of-genius-michelangelos-sistine-chapel-at-500-123313873/#adyCcZQIdX95McYy.99>

Vergeet de secularisatie, we doen aan 'zelfspiritualiteit'

Robin de Wever

De moderne spiritueel is individualist en selecteert uit verschillende tradities, constateert het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). Toch is hij niet totaal ongrijpbaar.

In het maandag gepubliceerde rapport 'Geloven binnen en buiten verband' beschrijft het SCP vooral kerkelijke ontwikkelingen, zoals de trend dat kerkgaande jongeren steeds trouwer en orthodoxer worden. Maar ook op het gebied van 'alternatieve zingeving' zijn er nieuwe inzichten.

Zo vindt zeker vier op de tien Nederlanders dat je de zin van het leven moet vinden in 'je unieke innerlijke ervaring en het ontwikkelen van je eigen vermogens'. Met andere woorden: zingeving zoek je niet in het verhevene en het bovennatuurlijke, maar dicht bij jezelf. 'Zelfspiritualiteit', noemt het SCP dat.

Het is lang niet alleen populair bij mensen die zich regelmatig met wierook terugtrekken om te mediteren. Maar liefst negen op de tien Nederlanders voelt zich 'op zijn minst enigszins' thuis bij zelfspiritualiteit. De groep die zich spiritueel noemt, is nu even groot als de groep die zich religieus noemt: ruim 40 procent. Ontkerkelijkheid betekent dus niet dat Nederlanders nergens meer in geloven.

Leegloop kerken komt niet door spirituele hausse

Of de secularisering ook grip heeft gekregen op de spirituelen is onduidelijk. Het lijkt er vooralsnog niet op, schrijft het SCP. Evenmin lijkt er sprake van een 'spirituele revolutie', waarbij we massaal de kerk links lagen liggen en ons op de vrije spiritualiteit storten.

Blijft het de vraag wat de nieuwe spiritueel nu precies gelooft en praktiseert. Wie wil weten wat een gereformeerde christen belijdt, hoeft enkel op zondagochtend een kerk binnen te lopen en goed om zich heen te kijken. Bij de 'ongebonden spirituelen' kan dat niet.

Zij hebben nauwelijks instituten en maken zelden deel uit van hechte groepen die de mores en de zuivere leer bewaken. 'Centraal staan bepaalde psychotherapeutische technieken, belangstelling voor religieuze of spirituele onderwerpen of het zoeken naar spirituele verlichting', constateert het SCP. Ergo: ze lezen de Happiness of boeken van Deepak Chopra, ze branden kaarsjes of mediteren.

Geen instituten, wel beurzen en bladen

Maar, zo meent het Planbureau, 'het individualisme moet ook niet overdreven worden'. De spirituele subculturen kennen wel degelijk institutionalisering en organisatie - denk aan 'beurzen, manifestaties, workshops en congressen, tijdschriften, boekhandels, opleidingsinstituten en bezinningscentra'. 'Er zijn sociale banden en sociale netwerken tussen de belangstellenden, al hebben die veelal een informeel karakter.'

Sommige ongebonden spiritueel houden contact met anderen via internet, bezoeken gespreksgroepen of nemen met gelijkgestemden deel aan retraites.

Maar wanneer noemen mensen zich spiritueel? Wie in een traditionele kerk bidt of met zijn handen in de lucht God prijst, doet natuurlijk ook aan spiritualiteit. Christenen en kerkleden vallen volgens het SCP uiteen in twee milieus. De ene staat sceptisch tegenover alles dat 'spiritualiteit' wordt genoemd, de andere vindt het juist geen vies woord. Die laatste groep combineert zijn geloof met algemene spirituele belangstelling.

Opmerkelijk genoeg loopt de scheiding niet langs kerkelijke lijnen; je komt beide types tegen in alle kerken. Het is niet zo dat alle sceptici conservatieve rooms-katholieken en reformatorische protestanten zijn. Evenmin zijn de spirituele enthousiastelingen allemaal vrijzinnige figuren die slechts sporadisch in een kerk komen.

<http://www.trouw.nl/tr/nl/5097/Spiritualiteit/article/detail/3640705/2014/04/28/Vergeet-de-secularisatie-we-doen-aan-zelfspiritualiteit.dhtml>

Brood vir die pad

Kruis sluit ons werklikheid oop

André van Niekerk

Jesus het 'n merkwaardige lewe geleef. Waarom sou Paulus Hom as "die gekruisigde Christus" beklemtoon?

Talle Christelike predikers, boeke en liedere het 'n maklike antwoord hierop. Dié antwoord gebruik Bybelse woorde en beelde.

Maar dit kom eintlik van Anselmus af wat in die Middeleeue die tragedie van die kruis tot 'n verstaanskema verwerk het. Soos die magtige vorste van destyds sou God se eer deur die mense se oortredings geskend wees.

Slegs 'n volmaakte offer kon voldoening bring om God se eer te herstel. Christus word as so 'n offer in ons plek beskou. hy sterf sodat ons by die hemel kan inkom. Daarom sou die kruis so belangrik en die lewe van Jesus asook ons lewe van minder belang wees.

Vir Paulus beteken Christus se kruisdood egter veel meer. Dit het blywende krag. Dit kan juis nie met die wysheid van menslike skemas of die verwagting van wondertekens verduidelik word nie (1 Kor. 1).

Richard Rohr meen die kerk se neiging om die kruis skematies te wil verduidelik, verklap net hoe kerke eerder Plato en oorsaak-engevolg-denke volg as vir Jesus.

Die kruisgebeure is nie teregstelling nie, maar eerder openbaring, verduidelik Borg en Crossan. Daardeer bevry God ons van valse prentjies van God, lewe en ons eie binneste. Ons gebruik alles – ook godsdiens – om die slegte, pynlike en kwaad van die lewe te vermy of in onself te vermom.

Dit is ons dualistiese denke wat ons so laat maak, meen Rohr. Goed staan teenoor sleg, geluk teenoor pyn, reg teenoor verkeerd. Maar 'n dualistiese sleutel se "óf-óf" kan nie ons paradoksale werklikheid se "én-én" oopsluit nie.

Die werklikheid is vermeng. Prediker se gevolgtrekking is dat selfs diegene wat opreg in God glo, hard werk, gedissiplineerd en met wysheid lewe ook in seerkry- en swaarkryte sal beland.

C.S. Lewis, wat vroeër maklik lyding se betekenis verklaar het, moes ontdek: "Pain is part of happiness."

Kyk ons dieper na die gekruisigde, sien ons God is God oor die kwaad én die goeie in die werklikheid.

God, as die hart van die werklikheid, kan enigiets oorkom en gebruik. Daar is geen doodloopstrate nie. God oorwin die kwaad juis nie met mag soos die wêreld se wysheid beweer nie.

God oorwin met die goeie en gebruik selfs die kwaad ten goede. Met kruisdenke sluit mens die paradoks van lewe oop.

Wat Christus in sy lewe oor God se nabyheid en genade geleer en gelewe het, word in Jesus se eie dood bevestig.

Godsdiens durf nie meer gaan om God of die gode met nakoming van reëls en offers te beïndruk om lyding te vermy nie.

Geloof is eerder om te aanvaar dat God die een is wat offer; wat met sy genade-skinkbord gereed staan om ons te dien; wat dit waag om te skep; wat Christus stuur; wat in ons werk om ons nuut te maak.

Hy is nie ver daar bo nie, maar naby – ook in ons pyn.

Ons kan nou lewe deur die krag van die kruis en die opstanding, sê Paulus.

Jy kan nou al opstaan in 'n nuwe lewe met 'n nuwe identiteit. By opstanding hoort openheid van my hart dat God Here oor al die positiewe én die negatiewe dinge in my lewe kan wees.

Maar die ou, dualistiese maniere van dink oor jouself en oordeel oor ander moet afgesterf word.

Afsterwe, bewuswording, verandering, opoffering, eerlikheid voor God is pynlik. Leonard Cohen sing dat die lig eers deur die gekraakte mure van jou huis inkom.

Die afleer van ou skemas en prentjies bly die moeilikste, maar waar dit gebeur, kom nuwe lewe: God is groter, nader, én jy ligter. En vryer. Meer jy. Minder masker.

<http://www.beeld.com/opinie/2014-04-22-kruis-sluit-ons-werklikheid-ooop>